

LUKÁCS ALBERT

A felsőszakadati iskola a kommunizmus idejében
(Visszaemlékezés)

Kulcsszavak: *Felsőszakadát; lehallgatások; kommunizmus*

1964-ben nem megfelelő politikai magatartásból eltávolítottak a szovétai városi iskolából. Az amnesztia törvény többek között előírta, az összes politikai felmentetteket el kell helyezni képzettség szerint állásba, vagyis munkahelyet kell biztosítani, és megfigyelés alatt kell tartani. Így kaptam kinevezést a felsőszakadati I-IV. osztályos iskolához, ahol 21 évig mint igazgató-tanító végeztem munkámat. 1964 szeptemberében csak magyar nyelvű osztályok voltak. Egyetlen román nyelvű I. osztályos tanítványom volt Bogdán Mária, akit román nyelven kellett oktatni, mert magyarul egy szót sem tudott. A magyar osztályokban 25 tanuló volt. Ez elég nehézséget okozott, mert az egy tanulóval külön kellett foglalkoznom. Így valahogy átvészeltük az évet. 1965-ben már a román nyelvű tanulók száma felemelkedett 6-ra, de ahhoz, hogy külön osztály induljon 7 tanulóra volt szükség. A román szülőket sikerült meggyőzni, hogy egy rokon gyereket hozzanak el Orosziból, ahonnan ideköltöztek és akkor lesz román nyelvű osztály. Ez sikerült is. Így szeptembertől jóváhagyta a megye a román osztályt 7 tanulóval. Az iskola második termét berendeztük osztálynak, még ma is két tanteremmel működik, magyar és román osztályokkal. Új épület volt, sok javítást igényelt, a tantermek felszerelése is nagyon szegényes volt, de a városi titkár Szász Elemér segítségével – aki anyagiilag is támogatta iskolánkat – a városi költségvetésből, rövid időn belül sikerült modernül felszerelni az iskolát. A tanügy segített új bútorzattal, szemléltető eszközökkel, stb. Csempekályhakkal cseréltük ki a régi elavult kályhákat.

Új illemhelyet és faraktárat építettünk, még lámpával világítottunk, de a villany felhozatala is sikerült Alsószakadatról. Így Felsőszakadátot is villamosították. E téren nagy segítséget kaptunk Duka Árpád polgármester, és Szász Elemér titkártól, akik közbejártak az illetékes szerveknél a villamosítás jóváhagyásért. Az iskolában is a lámpát a villanyvilágítás cserélte fel. Így lehetővé vált mesefilmek vetítése és más elektronikus eszközök használata. Amíg villany nem volt beszerelve, addig az iskola áramfejlesztőit használtuk filmek vetítésénél.

A román tagozat első tanítója Fekete Edit románszakos tanárnő volt. Utána következő években gyakran változtak a tanárnők a román tagozaton, olyan is volt, hogy hét tanárnő volt egy év alatt, egyik jött, a másik ment. A leghuzamosabb ideig P. Katalin tanított a román tagozaton. Iskolánk könyvtára évről évre gyarapodott, legtöbb mesekönyv volt, a tanulók rendszeresen olvasták a könyvtár könyveit. Évente tanulmányi kirándulásokat szerveztem Marosvásárhely, Nagyszében,

Kolozsvár, Segesvár, Fehéregyháza, Sepsiszentgyörgy, Brassó, Székelykeresztúr, Gyilkos-tó, Nyergestető, Borszék, Maros és Olt völgy útiránnyal. Jól meghatározott célja volt a tanulmányi kirándulásoknak. Minden évben kihasználtuk az O.N.T. által biztosított kedvezményt, az ötven százalékos szállítási lehetőséget. Rövid programokat állítottunk össze. Megfelelő helyeken elszavalták Petőfi, Kányádi verseit. Múzeumokat, állatkerteket látogattunk meg.

Minden évnnyitó előtt a helyi vezetőség és a tanfelügyelőség is végiglátogatták az iskolákat. 1985-1986-os iskolai év volt az utolsó részemről mivel 1986. szeptember 1-vel nyugdíjba vonultam. Megjelentek az első napokban Şuteu városi tanácselnök, Popoviciné városi párttitkár és Cociş Alexandru főtanfelügyelő. A rendszerváltás után nevet változtatott, Kocsis Sándor lett. Mindent rendbe találtak, de belekötöttek, hogy az ajtó és ablakkeretek miért vannak zöldre festve. A fal fehér, a muskátlik pirosat nyílnak. A pionír sarokban piros a díszítés. Tehát minden piros fehér zöld. Ezért jól lehordtak engem és a kolleganőt is, aki az iskola pionírparancsnoka volt. A főtanfelügyelő kiadta az utasítást, hogy a zöld tűnjön el az iskolából. Eddig, 20 évig senkinek sem szúrta a szemét a zöld vagy a piros virágok színe, amit a tanulók gondoztak és jócskán volt belőle. Utasítás alapján szürke színre kellett festeni az ajtó- és ablakkereteket. Erre már volt pénz, szó nélkül kifizette a munkálatokat a tanács a szövetkezetnek.

Így fejeződött be pályafutásom a Felsőszakadátban. Az ott eltöltött évek alatt gyakran érték meglepetések. A 70-es években egy tavaszi napon megjelentek a telefonszerelők, hogy felvezették a telefonvonalat és kötik be az iskolához, mégpedig az én tanterembe. Én tiltakoztam, hogy az zavarni fog. Tegyék az irodába vagy a folyósóra, de a főmester azt mondta ez a terv, ezen nem lehet változtatni. Nekem gyanús lett. Volt köztük egy régi ismerős szerelő, aki intett nekem és odasúgta, ügyeljen a telefonra. Én ebből mindent megérettem.

Időközönként megjelent egy civil, mutatta az igazolást, belügyes. Elővett egy ívpapírt, amelyiken két rövid szöveg volt gépelve. Ezt kellett másoljam, először az első szöveget nyomtatott betűvel. A második szöveget írottal, de mind a két szöveg lényegtelen volt.

Egy alkalommal megkérdeztem ezt minden tanügyinek le kellett másolni? A válasz igen. Mondtam akkor szólok a tanítónőnek, hogy a gyerekeket engedje ki, hogy ő is a másolást végezze el. A válasz, nincs nála nyomtatvány, majd a következő látogatás alkalmával neki is hoz. Ezzel befejezte a látogatást.

